

Zašto nikad neću reći svom sinu da je pametan

<"xml encoding="UTF-8?">

Zašto nikad neću reći svom sinu da je pametan

Nedavno sam počeo da u praksi primjenjujem saznanja o kojima sam čitao posljednjih godina: odlučio sam da pohvaljujem sina – ne za ono u čemu je već dobar – već za pokušaje dasavlada ono što mu je još teško

Piše: Sal Khan, osnivač Khan akademije, neprofitne organizacije posvećene besplatnom obrazovanju preko interneta

Moj petogodišnji sin je upravo naučio da čita. Svake večeri, ležimo na njegovom krevetu i on mi pročita neku knjižicu. Neminovno, naiđe i na riječi koje mu zadaju muke: sinoć je to bila reč "zahvalno". Nakon malo mučenja, uspio je da izađe na kraj s njom. Onda je rekao: "Tata, zar nisi sretan što sam uspio da je izgovorim? Mislim da sam osjetio kako mi mozak raste." Nasmijao sam se: moj sin izražava jasne znake svjesnog strijemljenja ka intelektualnom rastu. To nije slučajnost. Nedavno sam počeo da u praksi primjenjujem saznanja o kojima sam čitao posljednjih godina: odlučio sam da pohvaljujem sina – ne za ono u čemu je već dobar – već za pokušaje da savlada ono što mu je još teško. Objasnio sam mu da njegov mozak raste onda kada se napinje. Nakon proučavanja brojnih istraživanja o uticaju mentalnog stava na učenje, i vodeći se sopstvenim iskustvom sa sinom, još više sam uvjeren da mentalni stav prema učenju ima više značaja nego bilo šta drugo čemu učimo djecu. Već duže vreme, naučnici nam pokazuju da je mozak poput mišića; što ga više koristite, više raste. Veze između neurona se stvaraju i jačaju onda kada pravimo greške pokušavajući da postignemo ono što nam je teško, a ne onda kada ponavljamo ono što nam ide lahko. Već duže vrijeme, naučnici nam pokazuju da je mozak poput mišića; što ga više koristite, više raste. Veze između neurona se stvaraju i jačaju onda kada pravimo greške pokušavajući da postignemo ono što nam je teško, a ne onda kada ponavljamo ono što nam ide lahko.

To znači da naša inteligencija nije fiksirana, i da je najbolji način da je razvijamo – da biramo zadatke koji će nas namučiti i koje možda nećemo uspjeti da savladamo.

Međutim, mnogi toga nisu svjesni. Dr. Kerol Dvek sa Stenfordskog univerziteta godinama se bavila proučavanjem mentalnih stavova prema učenju. Otkrila je da se ljudi uglavnom priklanjaju jednom od dva mentalna stava – nepromjenljivom ili razvojnom. Nepromjenljivi (pogrešno) podrazumijeva da su ljudi ili pametni ili nisu, te da je inteligencija određena genima. Ljudi sa razvojnim mentalnim stavom ispravno smatraju da su sposobnosti i inteligencija nešto što se može razvijati kroz trud, pokušaje i greške. Dvek je otkrila da osobe sa nepromjenljivim mentalnim stavom biraju zadatke koje će lakše obaviti i izbjegavaju one koji im mogu zadati muke, pa time ograničavaju svoje šanse za učenje. S druge strane, ljudi koji imaju razvojni mentalni stav rado prihvataju izazove i svjesni su toga da bi trud mogao da im poboljša izgleda za uspjeh. Kao što možete i pretpostaviti, ova druga grupa napornije je radila i više je intelektualno napredovala.

Ljudi sa razvojnim mentalnim stavom ispravno smatraju da su sposobnosti i inteligencija nešto što se može razvijati kroz trud, pokušaje i greške.

Dobra vijest je da je i mentalni stav nešto što se može naučiti i oblikovati. Što je još bolje, Dvek i drugi su razvili tehnike koje vode razvojnom mentalnom stavu, i koje su pokazale da čak i male promjene u odnosima ili naizgled bezazlene opaske mogu imati dugoročan uticaj na nečiji mentalni stav. Na primjer, pohvaljivanje procesa ("Zaista mi se dopalo kako si pristupio rješavanju tog problema") nasuprot hvaljenju urođenih osobina i talenata ("Tako si bistar!") je dobar način da kod nekoga jačate razvojni mentalni stav. Hvaljenje procesa stavlja naglasak na uloženi trud; veličanje talenta samo jača uvjerenje da se nečiji uspjeh bazira na urođenim i nepromjenljivim osobinama. U ovo smo se uvjerali u Khan akademiji: nakon što su pohvaljeni zbog posvećenosti i istrajnosti, i pošto su čuli objašnjenje da je mozak poput mišića, učenici su provodili više vremena učeći uz naše materijale.

Internet je kao poručen za onog ko ima razvojni mentalni stav. Uz Khan akademiju i druge online izvore za učenje, na raspolaganju im je beskrajna količina sadržaja za intelektualni rast. Međutim, društvo ne može u potpunosti da iskoristi ovaj potencijal dok razvojni mentalni stav ne postane preovlađujući. Ali, šta ako se posvetimo baš tome, i upregnemo sve snage da kod ljudi do kojih nam je stalo podstaknemo razvojni mentalni stav? Nije reč samo o Khan akademiji ili računskim radnjama, već i o načinu na koji pričate sa svojom djecom, svojim kolegama na poslu, o tome kako učite novi jezik ili sviranje. Ukoliko bi čitavo društvo počelo da veliča trud, potencijali čovječanstva bili bi beskrajno veći. Evo i iznenađenja za vas. Čitajući ovaj članak, već ste stigli na pola puta ka razvojnom mentalnom stavu. Istraživanje je pokazalo da i samo upoznavanje sa ovim činjenicama (recimo sa saznanjem da se mozak najviše razvija kada griješimo, ne kada smo u pravu), može da promjeni nečiji mentalni stav. Da biste prešli

drugu polovinu ovog puta, treba da date svoj doprinos širenju ovih saznanja, dijeleći ih sa drugima. Konačno, kada me sin, ili bilo ko drugi, bude pitao o učenju, samo jednu stvar ću imati .da mu kažem: sve dok bude cijenio napor i neuspjeh, moći će da nauči bilo šta